

“Passejant les nostres terres de manera assossegada, poètica i sensual”

Taula rodona amb Jorge Cruz i Paco Tortosa

El Micalet, València 1 de desembre de 2011

Rafael López-Monné
lopezmonne@gmail.com

Notes per la taula rodona

“La velocitat està desfasada, el luxe és la lentitud”

José Mariano López-Urdiales, enginyer aeronàutic

L'evolució del moviment excursionista ha estat marcat per etapes en que ha tingut un pes molt destacat en l'àmbit de la cultura, en la construcció d'identitats de llurs territoris. Les pràctiques excursionistes facilitin una relació —sovint íntima— entre les persones i el territori, el país. La profunditat d'aquesta relació té a veure amb el *tempo* proposat i en aquest sentit, la calma i la lentitud resulten fonamentals.

Entre aquestes etapes destaca la primigènia, la iniciada en el moment del seu naixement darrer terç del segle XIX i que es perllonga fins les primeres dècades del segle XX. Etapa directament alimentada pel moviment de la Renaixença durant la qual l'excursionisme es convertirà en el gran descobridor del país real, no el mitificat pels poetes, un descobriment però que no es fa a partir d'una mirada neutra sinó tamisada inevitablement per la del moviment que l'empara.

Posteriorment, durant la postguerra, el moviment excursionista es convertirà en un fèrtil refugi d'identitats i d'entitats, novament a partir de l'activitat que li és més pròpia, trescar, trepitjar el país.

Des de fa aproximadament una vintena d'anys però, el moviment excursionista sembla haver quedat orfe de causes socials. La major part dels centres excursionistes que han sobreviscut s'han convertit bàsicament en prestadors de serveis esportius i de lleure (en tot cas, això ja em sembla fantàstic). En molts altres casos, les velles estructures organitzatives han quedat manifestament anquilosades i desfasades i el futur de molts clubs és més que dubtós.

Un cop d'ull a les agendes federatives posa de manifest la preeminència quasi absoluta de les activitats esportives de caire competitiu. Res a dir respecte a les activitats i als seus practicants, al contrari. Tanmateix, trobo a faltar en els discursos i en les agendes els interessos que mouen al nombrós conjunt de persones que practiquen l'excursionisme més bàsic, el de xiruca, sense cordes ni grampons, els que estan precisament interessants en una pràctica assossegada (sovint també poètica i sensual)

centrada en mantenir una relació pausada, tranquil·la i íntima amb el territori, el seu patrimoni i els seus paisatges.

Estic segur que aquesta generalització, com totes, és falsa i que la realitat és molt molt més rica i complexa —afortunadament—. De tota manera, tinc la sensació que l'atenció federativa a aquestes pràctiques no va gaire més enllà de la preocupació pel control i explotació de les marques de pintura oficials que tenen registrades per a marcar itineraris (GR / PR) i que tant èxit han tingut. No deu ser casualitat que aquesta taula rodona estigui organitzada per una entitat —el Micalet— que no és excursionista, sinó dedicada al foment de la música, el teatre, les arts i la cultura en general.

Les opcions triades pel moviment excursionista organitzat són, evidentment, absolutament legítimes però, en tot cas, em fa l'efecte que aquest moviment excursionista ha deixat de ser “més que un club”.

Paradoxalment tot això esdevé mentre un dels elements fonamentals per a la pràctica excursionista, vinculat directament al patrimoni i al caràcter dels espais, es troba tremendament desprotegit: els **camins tradicionals**. I la paradoxa encara és més acusada amb la constatació que, a nivell individual, gran part dels excursionistes, mostren un elevada sensibilitat per aquest patrimoni.

La importància de l'excursionisme —organitzat o no— per a la nostra societat és ara més gran que mai que mai. El caminar —especialment— ha esdevingut un instrument revolucionari: contradiu tendències, és un elogi de la calma, és gratuït i proporciona una gran quantitat de beneficis:

- És saludable, però només pels seus efectes cardiovasculars sinó pels enormes efectes balsàmics que proporciona a les societats contemporànies.
- Es un marc especialment indicat per a les relacions personals, amb els amics, la família, els fills...
- Ajuda a valorar i empatitzar amb el patrimoni
- Enriqueix, evita la banalització, substantiva el territori i crea lligams afectius, crea sentiment de lloc, autoestima.
- Ajuda a ser feliç

És en aquest context que els camins tradicionals s'han convertit en una infraestructura indispensable i absolutament rellevant. La sensibilitat respecte al seu valor però, tot i creixent, no és encara prou estesa. El moviment excursionista està en una posició immillorable per convertir-se en veu crítica i lobby defensor dels camins tradicionals. Salvant algunes excepcions però, en general ha abdicat d'aquesta responsabilitat, d'aquesta oportunitat de comptar amb causes, de comptar amb anhels per millorar el nostre país.

